

2 Ιουνίου 2020

Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός: Λόγος ψυχωφελής και θαυμάσιος· Πέντε αισθήσεις έχει η ψυχή και πέντε το σώμα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Πρέπει να ξέρουμε ότι ο άνθρωπος είναι διπλός, δηλαδή από σώμα και ψυχή, και έχει διπλές τις αισθήσεις και διπλές τις αρετές τους.

Πέντε αισθήσεις έχει η ψυχή και πέντε το σώμα. Οι ψυχικές αισθήσεις, είναι νους, διάνοια, γνώμη, φαντασία, και αίσθηση. Οι σοφοί τις ονομάζουν και δυνάμεις. Οι σωματικές αισθήσεις είναι τούτες. Όραση, όσφρηση, ακοή, γεύση, αφή. Για αυτό και διπλές είναι οι αρετές, διπλές και οι κακίες. Ωστε αναγκαίο είναι να γνωρίζει καθαρά ο κάθε άνθρωπος, πόσες είναι οι ψυχικές αρετές και πόσες οι σωματικές. Και ποια είναι τα ψυχικά πάθη και ποια τα σωματικά πάθη.

1. Οι ψυχικές αρετές

Ψυχικές αρετές είναι πρώτα οι τέσσερις γενικότερες αρετές, οι οποίες είναι, ανδρεία, φρόνηση, σωφροσύνη, και δικαιοσύνη. Από αυτές γεννιούνται οι ψυχικές αρετές, πίστη, ελπίδα, αγάπη, προσευχή, ταπείνωση, πραότητα, μακροθυμία, ανεξικακία, χρηστότητα, αοργησία, θεία γνώση, ευφροσύνη, απλότητα, αταραξία,

ειλικρίνεια, η χωρίς έπαρση διάθεση, η αφιλαργυρία, η συμπάθεια, ελεημοσύνη, μεταδοτικότητα, αφοβία, αλυπία, κατάνυξη, σεμνότητα, ευλάβεια, επιθυμία των μελλοντικών αγαθών, πόθος της βασιλείας του Θεού και επιθυμία της θείας υιοθεσίας.

2. Οι σωματικές αρετές

Σωματικές αρετές ή μάλλον εργαλεία των αρετών, που όταν γίνονται με γνώση κατά το θέλημα του Θεού και μακριά από κάθε υποκρισία και ανθρωπαρέσκεια, κάνουν τον άνθρωπο να προκόβει στην ταπείνωση και την απάθεια, είναι οι εξής. Εγκράτεια, νηστεία, πείνα, δίψα, αγρυπνία, ολονύκτια στάση, στην προσευχή, συνεχής γονυκλισία, αλουσιά, χρήση ενός μόνου ενδύματος, ξηροφαγία, το να τρώει κανείς αραιά, να πίνει μόνο νερό, χαμαικοιτία, φτώχεια, ακτημοσύνη, αποφυγή περιποιήσεως, καλλωπισμού, φιλαυτία, μόνωση, ησυχία, το να μην βγαίνει κανείς έξω, στέρηση, αυτάρκεια, σιωπή, το να κάνει κανείς εργόχειρο με τα χέρια του, και κάθε κακοπάθεια και σωματική άσκηση, και άλλα τέτοια, τα οποία, όταν είναι το σώμα εύρωστο και ενοχλείται από τα σαρκικά πάθη είναι αναγκαιότητα και ωφελιμότητα. Όταν το σώμα είναι εξασθενημένο και έχει, με την βοήθεια του Θεού, νικήσει τα πάθη, δεν είναι αναγκαία, γιατί η αγία ταπείνωση και η ευχαριστία τα αναπληρώνουν όλα.

3. Τα ψυχικά πάθη

Τώρα πρέπει να κάνουμε λόγο και για τις ψυχικές και σωματικές κακίες, δηλαδή τα πάθη.

Ψυχικά πάθη είναι η λήθη, η ραθυμία και η άγνοια. Από τα τρία αυτά σκοτίζεται το μάτι της ψυχής, δηλαδή ο νους, και κυριεύεται από όλα τα πάθη, τα οποία είναι.

Ασέβεια, κακοδοξία, δηλαδή η κάθε αίρεση, βλασφημία, θυμός, οργή, πικρία, οξυθυμία, μισανθρωπία, μνησικακία, καταλαλιά, κατάκριση, λύπη χωρίς λόγο, φόβος, δειλία, φιλονικία, ζήλια, φθόνος, κενοδοξία, υπερηφάνεια, υποκρισία, ψεύδος, απιστία, πλεονεξία, φιλοϋλία, εμπαθής προσκόλληση σε κάτι, σχέση με γήινα πράγματα, ακηδία, μικροψυχία, αχαριστία, γογγυσμός, οίηση, δολιότητα, αναίδεια, αναισθησία, κολακεία, υποουλότητα, ειρωνεία, διβουλία, συγκατάθεση σε αμαρτήματα του παθητικού μέρους της ψυχής, και συνεχή μελέτη αυτών, περιπλάνηση των λογισμών, η μητέρα των κακών φιλαυτία και η ρίζα όλων των κακών η φιλαργυρία, κακοήθεια και πονηρία.

4. Τα σωματικά πάθη

Σωματικά πάθη είναι. Γαστριμαργία, λαιμαργία, απόλαυση, μέθη, λαθροφαγία, ποικιλότροπη φιληδονία, πορνεία, μοιχεία, ασελγεία, ακαθαρσία, αιμομιξία, παιδεραστία, κτηνοβασία, κακές επιθυμίες και όλα τα παρά φύση αισχρά πάθη. Κλοπή, ιεροσυλία, ληστεία, φόνος, η κάθε σωματική άνεση και απόλαυση των θελημάτων της σάρκας, και μάλιστα όταν έχει υγεία το σώμα.

Μαντείες, οιωνισμοί, κλυδωνισμοί, αγάπη για στολίδια, κομπασμοί, νωθρότητες, καλλωπισμοί, φτιασιδώματα του προσώπου, αξιοκατάκριτη αργία, φαντασιώσεις, τυχερά παιχνίδια, η εμπαθής παράχρηση των τερπνών του κόσμου, η φιλοσώματη ζωή που παχαίνει το νου, και τον κάνει γήινο και κτηνώδης, και δεν τον αφήνει να σηκωθεί προς το Θεό και προς τις εργασίες των αρετών.

Ρίζες όλων αυτών των παθών και πρωταίτιες είναι η φιληδονία, η φιλοδοξία, και η φιλαργυρία από τις οποίες γεννιέται κάθε κακό.

Δεν αμαρτάνει ποτέ ο άνθρωπος, αν πρωτύτερα δεν υπερισχύσουν και δεν τον κατακυριεύσουν οι δυνατοί γίγαντες που αναφέρει ο σοφότατος ασκητής Μάρκος, δηλαδή η λήθη, η ραθυμία, και η άγνοια.

Αυτές τις γεννά η ηδονή, η καλοπέραση, και η αγάπη της δόξας των ανθρώπων και του περισπασμού. Πρώτη αιτία όλων αυτών και κακή μητέρα είναι, η φιλαυτία, δηλαδή η παράλογη αγάπη του σώματος κι εμπαθείς προσκόλληση σ' αυτό. Η διάχυση και η χάνωση του νου με ευτραπελίες και αισχρολογίες προξενούν πολλά κακά και πολλές πτώσεις, όπως επίσης η θρασύτητα και το γέλιο.

Πηγή: www.arxontariki.net